

د سپینی نس ناستی رنځ (Pullorum Disease)

د دی رنځ واقع کیدل
په افغانستان کې
پیژندل شوی.

۱. تعریف

دا د چرگورو یوه ساری باکتریایوی رنځ دی همیشه دغه سخته نس ناسته د مرینی سبب کیږی. د دی مرض مشخصات دادی کله چه چرگوری له هگی څخه راوزی یا مړه او یا د مرگ په حال کی وی. دا رنځ په سیستمیک او حاد ډول به ورو چرگورو کی واقع کیږی اما د ډیر عمر په چرگانو کی مزمن ډول سره دوام کوی.

۲. عامل

د دی رنځ عامل سالمونیللا پولوروم (*Salmonella Pullorum*) یو بی حرکتی باکتریای ده چه په چرگانو او فیل مرغانو کی په اسانی سره رنځ منځ ته راوړی.

۳. انتقال

انفکشن د خولی له لیاری او یا د هگیو د زیرو په واسطه صورت نیسی. په ورو چرگورو کی انتقال یا د تخمدان له لیاری او یا په افقی ډول سره صورت نیسی او د کانابولیزم (Cannibalism) ورسره معمولاً ملگری وی. دغه ارگانیزم د هگی له پوستکی څخه تیریږی او ایمبریو (embryo) میتلا کوی په میخانیکي ډول سره انتقال د ککر شوو یا ملوټو کالیو، بوتانو سامان الاتو سره هم صورت نیسی، هغه چرگوری چه د رنځ څخه روغ شوی وی نور چرگان بالخصوص مورنی ډله (brooders) انفکته کوی او د رنځ واقع کیدل بیا له سره شروع کیږی.

۴. نوع د حيوان چه مبتلا کيږي

په خاص ډول په چرگانو او فيل مرغانو کې واقع کيږي. هغه کسان چه د اومو يا خامو هگيو څخه استفاده کوي په هغوی کې ضعيفه ډول اسهال د دري ورځو مودې لپاره منځ ته راوړي.

سالمونيلا پولورم (Salmonella Pullorum) يوه ضعيفه غوندي اسهال په انسانانو کې منځ ته راوړي.

۵. کلينيکي نښي

د مصابيت درجه %۸۰-۱۰ پوري ده. د مړيني درجه هغه وخت تقريباً %۱۰۰ پوري رسيږي چه دوی د سخت فشار لاندې واقع شي اويا دا چه سيستم معافيتي د بدن ئي ضعيفه شوي اوسي. هغه چرگوري چه په رنځ اخته شويو هگيو څخه راوتي اوسي معمولاً ضعيفه او د څو ورځو په موده کې له منځه ځي. ناروغه چرگوري د برودر لاندې راجمع او ستومانه معلوميږي. د اسهال په وخت کې کوم چه سپين-خميره رقمي مواد له ځانه خارجوي د خولي څخه اواز وباسي. د وزن اخيستنه دريږي او بڼکي ئي ضعيفه وي. څرنگه چه پيوس معمولاً متاثره کيږي نو لنډه لنډه سا اخيستنه په هغوی کې ليدل کيږي. د زيات عمر چرگان کومي کلينيکي نښي له ځانه نه بنائي اما بيا هم د هغوی د هگيو د توليد او بارداری په درجه کې کم والي منځ ته راځي.

۶. غيري معمولي موندني

برجسته زخمونه د رنځ په مزمن شکل کې واقع کيږي. اما معمولاً د پراکيوت يا د مريضی د سخت شدت (Peracut) په صورت کې نه ليدل کيږي. کله چه دا زخمونه واقع شي نو جگر يا پنه توري او پختورگی متوسع او په سره رنگ سره سخت معلوميږي. په زيره کيسه کې کريمي-پنيري رنگه مواد موجود وي. سپين پنيري رنگه غوتي يا داني رقمه ساختمانونه په پيوس، زړه، دکولمو بالخصوص د سيکوم په برخه کې ممکن موجود و اوسي. بندونه معمولاً پيرسيدي او زير بڼه، لزجی رقمه مايع پکښي موجود وي.

۷. تشخيص

د موادو غايطه او انساجو نموني بايد لابراتوار ته د باکتريا د پيژندلو لپاره وليږدول شي. چه هلته بيا يا کلچر او يا جنيتکي تخنيک پکار ويورل شي. د مثبت تشخيص لپاره دسيرولوژيکي ازموينو تر سره کونه کافي نده. د تشخيص تفريقي په خاطر بايد فول کلورا

(Fowl cholera)، فول تیفوئید (Fowl typhoid)، ایری سیپلس (Erysipelas) او نور په نظر کې ونیول شی.

۸. درملنه

د انټی بیوټیکو په استعمال سره د دی مرض په شدت کې کموالی راځی. اما هیڅ نوع درمل دا ارگانیزم د فارم څخه په مکمل ډول سره د منځه نشی وړلی.

۹. مخنیوی او کنټرول

کله چه دا رنځ واقع شو نو دکنټرول په خاطر ملوث چرگان باید جلا او له منځه ویورل شی. ټول مړه جسدونه په بڼه ډول پاک او لیری شی او بقایا د موادو، ساحه او سامان آلات باید ضد عفونی شی. هغه چرگان چه له رنځ څخه راگرځی د نورو سالمونیا (*Salmonella*) د وقایعو په څیر مقاوم وی او په رنځ نه اخته کیږی اما عامل د مرض و نورو ته انتقالوی. واکسین معمولاً نه استعمالیږی ځکه چه دوی په سیرولوژیکی معایناتو او درنځ دعامل په انتقال کې مداخله کوی. سالمونیا پولورم (*S. pullorum*) ممکن په مناسب چاپیریال کې تر څو کلونو پوری پاتی شی. اما د گرمی، یخنی او عامو ضد عفونی موادو په مقابل کې حساس دی.